

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Familien Blegvad.

Grundlaget for denne meddelelse er bogen "Stamtavle over slægterne Stampe og Thestrup". Bogen er skrevet af Hans Andreas Møller, købmand i Aalborg, og blev trykt i Brønderslev i 1910. Men desuden nogle håndskrevne "minder fra min barndom og første ungdom", som min far nedskrev i 1915, 2 år før han døde.

Ligesom Herman Bang elskede at prøve på at føre sin stamtavle tilbage til Skjalm Hvide, således også nogle af slægten Thestrup, der har moret sig med at føre stamtavlen tilbage til en historisk skikkelse, nemlig til Kong Hans. Ganske vist omtales Kong Hans som en god og retfærdig mand, men han var yderst uheldig i sine krige, fordi han ikke var nogen god hærfører, og han var mistænksom og havde brugt mordet på Paul Laxmand og på den norske adelsmand Knud Alfsen til at skaffe sig penge, idet han anklagede de myrdede for højforræderi og lod morderne gå fri. Man skulle altså ikke synes, at der var megen glorie ved at nedstamme fra ham. Det vides, at han i levende live vakte megen forargelse ved sit forhold til adelsdamen Edel Jernskæg, men han har altså efter stamtavlen haft endnu et forhold til en anden adelsdame, Karen Brahe, med

hvem han fik sønnen, Jens Andersen. Fra ham nedstammer i lige linie igennem 150 år en Thestrup, der levede fra 1653 til 1725 og var biskop i Aalborg. Hans datter Christiane Amalie blev 1712 gift med magister og provst i Hammer ved Aalborg, Jens Henriksen Stampe (1681-1733). Den ældste søn i dette ægteskab var den senere statsminister Henrik de Stampe, som fik familiens gamle adelspatent genopfrisket af kongen. En søster til ham, Else Elisabeth Stampe (f. 1724), blev gift med Christen Blegvad, købmand i Mariager og ejer af gården Kragelund. Elisabeth Blegvad døde 1783 og ligger begravet på Vindblæs kirkegård. Han døde 1786 og er vistnok begravet på Mols, hvorfra han mentes at stamme. Elisabeth og Christen Blegvad havde 6 sønner og 6 døtre.

Nr. 2 var Hans Jørgen Blegvad (1755-1822), købmand i Hobro og ejer af gården Store Skovsgaard. Om Hans Jørgen Blegvad, min tipoldefar, fortalte fars bedstemor, Maren Wittrup, født Lund, at hun, da hun som barn opvoksede i Hobro, hvor hendes far var vognmand og rokkedrejer, ofte mødte Hans Jørgen Blegvad, når han gik ud at spadserere fulgt af en karl, der skulle føre tilsyn med ham, da han på sine gamle dage ikke var helt klar. Hun mindedes, hvor-

dan hun og de andre børn flygtede, når de var ude at plukke nødder i gårdens skov og så hans trekantede hat og røde livkjole bag træerne. De vidste, at han ikke holdt af, at børn plukkede nødder i hans nøddehæk. Han så streng ud og havde en tyk stok i hånden, men han brugte den aldrig mod børnene.

Hans søn, min Oldefar, Peter Christian Blegvad, blev født 1793. Han blev gift med Anna Katrine Nielsdatter Starup, som efter min farmoders sigende var en godsejerdatter fra Sønderjylland. Han arvede Store Skovsgaard samt et farvereri, men mistede alt, hvad han ejede, efter hvad min oldemoder fortalte dels ved bedrageri af en utro bogholder og dels ved bedrageri af en dengang anset amtmand. Peter Christian Blegvad skulle indbetale en større sum til amtmanden og går hen med pengene, men amtmanden svarer, at han ikke godt har tid til at ordne forretninger, da han havde fremmede. Han indbyder oldefader til at gå med sig ind og lade forretninger være forretninger den aften. Næste morgen, da de skal på jagt sammen, kan de så afgøre pengesagerne. Han tilbyder at opbevare pengene for oldefader til næste dag og låser dem ganske rigtigt inde på sit kontor, giver intet

bevis for, at han har modtaget dem og fragår ganske roligt, at han nogensinde har modtaget nogle penge. Samme amtmand bedrog nok mange andre, og da det hele var ved at komme for en dag, tog han livet af sig.

At min oldemoder, Anna Katrine, ikke har været nogen virksom husmor, fremgår af en ytring om hende - vistnok af ældemoder Wittrup - at hun ofte sad ved en forhøjning ved vinduet, således som det var skik og brug i velhavende huse og legede med en guldring. Oldefader har sikkert været en bedre jægersmand og ivrigere deltager i selskabslivet end en dygtig og klog forretningsmand, hvad der vel har bidraget til, at det førte ham i fattigdom. Oldemoder døde ganske ung af sorg, deres 3 sønner tog familien sig af, og oldefader endte som toldassistent i Ebeltoft, hvor han foreøvrigt gjorde sig højtattet og yndet.

Min bedstefader, Niels Hansen Jørgen Blegvad, blev optaget i sin faster, Marie Margrethe Elisabeth Blegvad's hus. Hun var gift med Peter Kjørulff, som var overretsprokurator i Skive. De havde ingen børn, men tog sig kærligt af deres lille plejesøn, så han her fandt et hjem. Bedstefader befandt sig

sikkert udmærket i hjemmet, og der er endnu opbevaret breve fra fru Kjørulff til ham, bl. a. et, som hun sendte ham fra sit dødsleje, kærligt og omsorgsfuldt, hvori hun beder ham om at komme til sig. Ligeledes tyder det på en kærlig forståelse mellem dem, at forbindelsen mellem plejemoderen og plejesønnen stadig holdes vedlige, og at bedstefader og bedstemoder i sin tid besøgte fru Kjørulff i Skive, efter at overretsprokuratøren forlængst var død. Farmoder fortalte ofte om dette besøg, om det, efter den tids forhold, luksuriøst udstyrede hjem, men også om den noget stive og fornemme tone, der herskede der. Om søndagen på vejen til kirke gik pigen stiv og strunk bag fru Kjørulff med salmebogen og overrakte bogen til fruuen ved kirkestolen, hvorpå hun søgte sig en plads længere nede i kirken. Far fortæller, at da de engang i hans hjem kom til at tale om klædedragter, fortalte hans far ham, hvordan han som barn i Skive gik klædt i livkjole, stiv høj hat, kalvekrøs, knæbenklæder, laksko med spænder eller korte kravestøvler. Det morede min far og hans søskende meget at tænke sig deres alvorlige og noget stive far i den dragt. På herregården Krabbesholm, der ligger lidt

udenfor Skive og som dengang ejedes af stænderdeputeret Dalsgaard, kom bedstefader ofte og lærte der sønnerne at kende, deriblandt den senere kunstmaler, professor Christen Dalsgaard. Dette bekendtskab har sikkert haft stor indflydelse på ham, så bedstefader tænkte på at blive kunstner. Han gik også i malerlære, men opgav det igen. I det mindste kan min far huske, at da han som ung tænkte på at gå kunstnervejen, foreholdt hans far ham, at han ikke kunne give ham tusinder at uddanne sig for, således som Dalsgaards far havde kunnet give sin søn. Bedstefader forlod altså malerprofessionen og tog imod huslærerpladsen hos krigskommissær Storm i Viby, hvor han samtidig forberedte sig til lærereksamen. Her læste han med en sådan alvorlig iver, at hans helbred led et alvorligt knæk derved. Han fik en stærk "brystbetændelse" og svævede længe mellem liv og død, og gamle læge Weiss i Aarhus holdt da liv i ham ved åreladninger. Endnu mange år efter måtte han hvert år lade sig årelade, skønt han på ingen måde gjorde indtryk af at være en blodrig og kraftig mand. Han indstillede sig som privatist på Lyngby Seminarium, men var endnu så svag, at han måtte stives af med et glas vin

ved eksamensbordet. Far ved ikke, hvornår bedstefader fik sin eksamen, men han fik karakteren "duelig", hvilket må anses for et godt resultat under så vanskelige forhold. Senere blev bedstefader kaldet til lærer på Ebdrup skole og derefter til Feldballe, ikke langt derfra. Han var blevet forlovet med en lærerinde på en af de omliggende gårde, Pederstrupgaard, som ejedes af proprietær Zacho, og farmoder kom derved til at undervise den senere kunstmaler Christian Zacho. Hun omtalte altid til sine børn familien med stor taknemmelighed, og de fik indtryk af, at særlig fru Zacho har været omhyggelig og venlig i sit forhold til farmoder. Forøvrigt lader det ikke til, at kunstneren Zacho har været en særlig flink elev. Farmoder havde tit sin nød med at tumle ham. Man kunne spørge, hvoraf det kom, at farmoder, som jo ingen lærerinde- eller anden eksamen havde, kunne blive anbragt som lærerinde hos en så velstillet familie som Zachos. Farmoder havde som ung pige lært modepynt hos "Jomfru Levin" i Aarhus og troligt stået sin moder bi. Moderen var nemlig tidligt blevet enke og sad i yderst små kår med flere småbørn efter faderens død. Farmoders far, Wittrup, havde væ-

ret ansat på biskop Paludan Møllers kontor, hvorfor denne tog sig af den ældste søn, Michael, holdt ham i latinskole og lod ham studere. Han endte senere som adjunkt ved latinskolen i Nykøbing Falster. Farmoders far har været en meget smuk mand. Han var rank og høj, men var fint bygget med små veldannede hænder og fødder, kloge, dybtliggende øjne. Hans yngste søn, Jens Peder Julius Wittrup, lignede ham meget. Farmoder elskede sin livlige, intelligente far og sluttede sig særlig nær til ham. Da hun som barn havde en skøn og ren sangstemme, lod hendes far hende gå i syngeskole, hvor hendes smukke stemme blev uddannet, og hun fortalte ofte sine børn, hvordan hendes far, når han kom hjem fra kontoret, gik op og ned af gulvet med sine børn, sang for dem og glædede sig over at høre dem synge. Han havde selv en smuk sangstemme og var meget musikalsk. Far fortæller, at han og hans søskende ofte nød at høre deres mor synge. I mørkningstimerne gik faderen og moderen tit op og ned ad gulvet og sang dels salmer og dels folkelige sange. "Vi fulgte da med, klyngende os til moders hænder eller til hendes kjole. Faders dybe, stærke basstemme lød dejligt ved siden af moders skønne rene sopran".

Hun havde arvet sin faders sans for toner og forbavsede os ofte med at komme hjem fra koncerter eller møder og synge melodier, hun blot havde hørt een gang. Således engang da Nyrup, kongelig skuespiller og sanger, der stammede fra byen Nyrup på Refsnæs, havde sunget i Kalundborg kirke til en koncert. Farmoder sang da flere af de sange, hun havde hørt, og som hun lærte os børn, således "Hyrden græsser sine faar, gærdet er hans trone" (af Weyse). Far kunne endnu tydeligt huske den, da han blev ældre. Farmoder havde ikke blot en glimrende musikalsk hukommelse, hun forbavsede ofte sine børn ved at kunne fremsige side op og side ned af Balles lærebog (katekismus'en), af Thunbos bibelhistorie o.s.v.. Farmoder var et hurtigt hoved og var sikkert en dygtig elev i borgerskolen og gik derfor ved konfirmationen ud med gode kundskaber, hvilket velsagtens har bevirket, at Zacho antog hende som lærerinde for deres børn, skønt hun da kun var medhjælperinde i "Jomfru Levin"'s modeforretning og ikke havde fået nogen videre åndelig udvikling. På Pederstrupgaard traf altså min farfader Johanne Frederikke Wittrup, og de traf også sammen ved gilderne på de omliggende herregårde. Ef-

ter hvad far har hørt af folk, der har kendt hans mor fra unge dage, var hun en køn, livsglad ung pige, der ikke havde så få tilbedere. Hvad der gjorde, at hun foretrak farfader, der var alt andet end smuk, ikke kunne danse, var stiv og krads i sine ytringer og meninger, ved far ikke. Kun mindes han, at hun fortalte, at den Ebdrup og Feldballe degn var anset som en klog og dygtig mand, så man tyede til hans hjælp, når der var en eller anden vanskelig sag, der skulle klares, når en ansøgning skulle skrives eller lignende. Min far gemte den gamle kladdebog, indbundet i svinelæder, som nu findes på gården i Blaa-vand, og hvori der findes opskrifter til adskillige bønsskrivelser og lignende, som farfader havde affattet for beboerne i sognet. Desuden skal farfader have været en glimrende rytter. Farmoder fortalte med en vis beundring, at han engang satte sig op på et såre ustyrligt dyr og virkelig efter en lang og hård kamp, som farmoder gysende var vidne til, fik det til at lystre. Farfader holdt nemlig ridehest i sine unge dage. Han og kapellan Smith red nemlig sammen hver søndag til Nødager kirke. De red da om vinteren og efteråret over marker og gærder, og det var

vist ofte et vildt ridt, det gjaldt jo om, hvis hest der var den bedste, og hvilken rytter der viste sig som den ivrigste. Men far har aldrig set farfar til hest og kunne dårligt tænke sig ham, for i den tid, han kendte ham, var han stille og alvorlig, som ikke engang tog en tømme i hånden, siddende som en dumdrstig, overlegen rytter. Men far husker hans ridebenklæder. De var forsynede med læder, og det læder lavede min far tømmer af til sine heste, når han legede. Hvor længe farfader var "degn", som han kaldtes i Ebdrup og senere i Feldballe, ved han ikke, men i Feldballe blev far gift. Farmor fortalte, at hun var lidt bange for at indlade sig på ægteskabet med en mand, der kun havde et ringe embede, og som ikke var vant til at sætte tæring efter næring, men farfar forsikrede, at det var derfor, at de måtte gifte sig, ellers forudså han, at han ville komme i en bundløs gæld. Farmor gav endelig efter og flyttede ind i den tarvelige degnebolig i Feldballe, hvor deres to børn blev født: Petrea Christiane Blegvad, født 1847⁺¹⁸⁷³ (senere gift med Theodor Frøde), og Jakob Magnus Christian Michael Blegvad, min far, født 1849. Min far var kun i sit fjerde år, da

hans far blev kaldet til lærer i Thorup skole på Samsø. Rejsen fra Feldballe til Samsø var ret dramatisk. Det var november måned og koldt og stormende. Først kørte familien til Ebeltoft og derfra med en lille sejlbåd til Langøre på Samsø. Farmor og børnene blev stu-
vet ned i skipperens kahyt, men faderen gik på dækket og engang imellem stak hovedet ned for at se, hvordan familien havde det. Far fortæller, at mastetoppene dyppede helt ned i søen, og at der stadig kom styrtsøer over dækket, sådan at de måtte holde lugen til ka-
hytten lukket. Farmor og de andre børn var søsyge, men far holdt sig og forlangte på et vist tidspunkt at få noget at spise, og han fik en hel pose med kringler, som han tømte, inden de kom til Langøre. Far fortalte, at han stadig kunne høre stormen og havets bru-
sen, når han tænker på den rejse. De kom godt til Langøre, hvorfra de med en vogn kørte til Thorup.

Familiens indtægter var aldrig store. Farmor fortalte, hvordan hun og farfar i lang tid måtte spise øllebrød eller mælkebrød om morgenen for at spare på den dyre kaffe og te, og at farmor måtte sy gyldenstykket huer og sy skræddersyning for bøn-

derkonerne på egnen for at tjene lidt ekstra ved siden af de tarvelige embedsindtægter. I Thorup var indtægterne noget større, men der var dog stadig smalt hus. Til fars store oplevelser hørte en rejse han som ti-årig foretog til Aarhus for at besøge en kusine til hans mor, Marie Mühring. Dengang skulle man for at komme til Aarhus sejle med Dampskib, men dette skib kunne ikke lægge ind i Koldbykaas havn, men passagererne blev roet ud i en jolle, således som det siden var, når jeg fra Samsø tog til Odense fra Ballen. Det er klart, at hvis vejret var hårdt, var det umuligt for båden at gå ud til dampskibet, og min far og hans søster, som skulle med ham til Aarhus, var uhyre spændt på, om båden virkelig gik ud den dag, de skulle rejse. De begav sig altså på vej i meget god tid til Kaasen, hvortil der var godt 8 km, og da det blæste temmelig stærkt, så spurgte de ustandseligt alle dem, de mødte, om dampskibet også den dag ville gå forbi, og da de kom et godt stykke fra Koldby Kaas, løb de hele vejen, sådan at de kom i god tid, før skibet skulle gå. Dampskibet lagde til, og børnene kom lykkeligt og vel til Aarhus. Dette besøg var en stor oplevelse for min far, der

som født og opvokset på landet aldrig havde set en købstad med den trafik, der var på gaden dengang. Jeg kan levende sætte mig ind i det, da jeg selv havde akkurat den samme oplevelse, da jeg engang som 6- eller 7-årig var med skolen på en rejse til Aarhus, hvor navnlig jernbanetoget, som jeg aldrig havde set før, gjorde et uhyre indtryk på mig. Noget af det far var mest optaget af, var at han på gaden traf en afdeling dragoner, som han fulgte helt op til ridehuset, uden at familien vidste, hvor han var gået hen, men heldigvis gik den lille kusine fra Aarhus med ham og fik ham hjem igen til familien.

Familien boede på Samsø i 6 år. Da embedet som lærer blev opslået, stod der i opslaget, at den skole var kasseret, og at der blev bygget en ny. Men da farfar og farmor kom til Thorup, var den ny bygning end ikke påbegyndt, så de måtte flytte ind i en gammel brøstfalden bygning. Farfar protesterede, men måtte finde sig i at flytte ind i den gamle skole. Han måtte leje bolig til sig og familien i en nabogård, hvor der blev indrettet et par værelser til dem, og der blev de boende til den ny bygning endelig var færdig. Den ny skole blev kaldt "slottet", som

folk på Samsø misundeligt kaldte den. Den var dog ikke mere solidt opført, end at farfar dengang der var syn over bygningen, i harme stak sin stok igennem den ny bygnings mure. Min far kom senere til at bo i den samme bygning de første år og kunne konstatere, at murene ikke var blevet bedre, efter at skolen var blevet opført. I dette "slot" blev jeg født i 1880. Skolen blev opført noget udenfor den daværende landsby på åben mark, og til skolen hørte en stor, langagtig have, der strakte sig helt ned til byen, og jeg husker fra de år, jeg boede der, at der var nogle udmærkede frugttræer, som vi havde lov til at spise lige så meget af, som vi ville, og der var nederst i haven to mægtige elletræer, som det var en stor fornøjelse for os børn at kravle op i toppen af og sidde og gynges. Til embedet hørte 6 tønder land agerjord, som lå lige syd for skolen, og som farfar dyrkede, men far mente ikke, at han gjorde det særlig godt, da han som købstadsbarn ikke havde begreb om landbrug. Da far overtog embedet, forpagtede han de 6 tønder land ud. Mens de boede på Samsø, blev der yderligere født 4 børn, så der ialt var 6, 5 piger og 1 dreng, min far. Desuden fik de farmors mor, Wittrup, til at bo hos sig, og senere fars farbror,

Jens Christian Blegvad, der var født i 1828. Farmor Wittrup var en kraftig og virksom natur, der tog arbejdet i køkken og kælder op. Hun var 65 år, da hun kom i farfars hus. De boede endnu dengang i den gamle skole, og far så hende stå udenfor bygningen, idet hun var i færd med at lede slagtingen af en kalv, da der kom rygter om, at der var udbrudt ildebrand, vistnok i Onsbjerg, hvor en hel masse huse brændte, fordi de var bygget sammen og stråttækte. Rygtet om, at der var ildebrand, betog far stærkt, hvilket har gjort, at mindet om hans bedstemors skikkelse og det arbejde, hun til sidst var optaget af, blev levende og aldrig kunne glemmes. Fars bedstemor boede i hans hjem, til hun døde 86 år gammel. Far siger, at hun var en kernesund jydsk natur, fuld af gamle ord-sprog, som hun anvendte ved mange lejligheder med stor fynd, "ikke mindst mod mig sølle fyr, der ikke altid skikkede mig som bedstemor ville have det". Mellem far og mormoderen var det stadig "knotteri", og hendes klager over far til farfar skaffede ham adskillige varme lussinger. Først da far blev voksen og kom bort fra hjemmet og selv fortjente sit brød, fik han sin bedstemoders anerkendelse.

Farbror Jens Christian kom som dødssyg til hjemmet. Han var handskemagersvend. Far hørte fortælle, at han som ungt menneske kom til en slægtning i København, Hans Holm, der var silke- og klædekrømmer og drev en stor grossererforretning i København, blandt andet skal han have leveret kroningsdragten til kong Christian den ottende. Denne onkel havde blandt andet en handskefabrik, og da han ingen sønner havde, skulle fars farbror lære handskefabrikationen, for at han senere kunne overtage den. Hans Holm gik imidlertid fallit og blev sindssyg. Hans 3 døtre døde som ugifte. Farbror Jens Christian var som sagt brystsyg og levede kun et år på Samsø. Han døde år 1856 og blev begravet på Vørslev kirkegård. For at have noget at bestille påtog han sig at undervise min ulykkelige far. Farbroderen var nemlig meget vanskelig og gnaven, så undervisningen var en kæde af lidelsestimer for far. Hans magre hænder havde hvert øjeblik fat i fars hår, som på den pinefuldeste måde blev trukket ud, hvad der gav anledning til, at han stadig sad i et skrig og skrål, indtil farmor tog hans parti og forbød fortsættelsen af den undervisning, og glad var far. Gennem farfars venner, farver Lund i Tranebjerg -

min morfar - og købmand Rasmussen i Ballen, blev farbroderen et troende menneske, og skønt ung, gik han døden i møde med levende tro og håb. Han nød den kærligste pleje af farfar og farmor.

Endnu inden de var flyttet fra Samsø dukkede der en ny skikkelse op i hjemmet. Det var farmors yngste bror, Jens Peder Julius Wittrup. Han kom fra Nyborg, hvor han havde været postfuldmægtig, indtil han af en eller anden grund måtte søge sin afsked. Hvilken forskel der dog var på farbror Christian og onkel Julius. Mens den første var sygelig, trist og ikke meget talende, så var den anden flot udhalet med broderede silkeveste, lakerede støvler o.s.v.. Han var flottenbergeren, vittig og morsom, kunne fortælle anekdoter, så tilhørerne flokkedes om ham, men hans person gjorde et i høj grad upålideligt indtryk, og han var alt andet end nogen alvorshand. Hvorledes farfar og han egentlig kom ud af det med hinanden, kunne far ikke forstå, for han og farfar var store modsætninger, så det er ikke til at begribe, at de kunne forliges. De unge piger sværmede for morbroderen, køn som han var med sit krøllede hår og sin kavaleremæssige optræden. Alle-

rede mens familien boede på Samsø var min far postillon d'amour for en ung dame til ham. Farfar fik ham anbragt på købmand Rasmussens kontor ved Ballen, men lønnen var naturligvis ikke stor, og kort efter at farfar var forflyttet til Sjælland, mødte onkel Julius op hos dem, og farfar gjorde da aftale med en kandidat Schou, en søn af præsten i Vørslev, at han skulle forberede onkel til optagelse på Lyngby seminarium. Det har været en alt andet end indgående undervisning, der blev drevet. Kandidat Schou var teolog, men efter mange års studier fik han et "non" til embeds-eksamen, og læreren og eleven bestilte ikke andet om aftenen end at spille Tarok. Disse mærkelige tarokkort med tal og nydelige billeder gjorde et dybt indtryk på min far. Da onklen skulle søge optagelse på seminariet, måtte han spadserere fra Vørslev til Slagelse, ca. 30 km. Da han endelig kom spadserende hjem igen, og farfar spurgte ham, hvordan det var gået med prøven, så sagde han: "Skidt". Far hørte senere, at onklen havde snydt i regning og derfor var bortvist fra seminariet. Senere fik farfar en af sine venner, den daværende forpagter senere godsejer Otto Lawaetz på Ladegaard i Kalundborg, til at tage sig af

ham som landvæsenselev. Han skal være blevet en dygtig landmand. Dermed slutter fars optegnelser - midt i en sætning.

Far havde utvivlsomt et talent for tegning. Der findes endnu i familien en hel del småtegninger og nogle tegninger i en dagbog, han førte, da han var med onkel Hermann Bech på en tur i Norge. Han tænkte også på at blive kunstner. Hans far sagde: "Du er klar over, at jeg ikke er sådan stillet som Dalsgaard på Krabbesholm, der kunne bekoste sin søns uddannelse, så du må selv tjene til dit brød, hvis du vil være kunstner, og derfor må du først tage din eksamen". Far bøjede sig for ræsonnementet og gik på Jelling seminarium, og herfra blev han demitteret i 1869 med karakteren "duelig".

Fra oktober 1869 var han i 2½ år huslærer hos godsinspektør Beck på Lerchenborg, hvis datter Ellen Beck blev den kendte sangerinde. Hos Beck lærte far gode manerer og blev fordringsfuld overfor sit ydre. Han gik altid, så længe jeg kan huske, med hvide, stivede manchetskjorter og sort kunstnerslips. Han fik sine sko syet i København hos en bekendt fra soldatertiden. Der findes et brev fra far fra 1876, hvor han skriver, at han venter

et par støvler fra skomager Hansen i København. Den samme Hansen som var oldermænd i skomagerlauget syede sko til mig, da jeg blev student. Jeg har øjensynligt arvet fars sans for velsiddende sko.

Derefter blev far gardist, og han var soldat i 1½ år. Jeg tror ikke, at det har været noget for far at være soldat, men han omtalte aldrig sin soldatertid med sorg eller klager. Han fortalte derimod, at han var en flittig kirkegænger i Vartov, hvor Grundtvig var præst. Efter soldatertiden blev han hjælpelærer i Udby (Grundtvigs hjem, hvor han senere hen rejste, da han første gang blev sindssyg). Der må have været en grundtvigsk præst i nærheden, for far traf der mange gode venner, bl.a. den unge bonde Jørgen Petersen fra Haarse. Jørgen Petersen blev senere landbrugskandidat og forstander for Dalum landbrugsskole. Som følge af venskabet mellem ham og far, boede jeg i Jørgen Petersens hjem fra 1895 til 1897 mens jeg gik i skole i Odense katedralskole, og jeg har mange gode minder fra mit ophold i Jørgen Petersens hjem, hvor der kom en hel række af de fremtrædende grundtvigske talere for at holde foredrag, f.eks. Holger Begtrup og den gamle skjald Morten Eskesen og mange flere.

I 1877 søgte far embedet i Thorup, og han var meget spændt på, om han fik det, da han netop var blevet forlovet med min mor, Sofie Lund, datter af farver Reinhold Lund i Tranebjerg på Samsø. 1877 fik far embedet og giftede sig.

Han begyndte snart på en slags aftensko-
le, fordi, som han har sagt, der var en række unge, som gerne ville lære lidt mere end de havde lært i skolen, og han samlede dem derfor om aftenen i sit hjem. Efterhånden voksede aftenskolen sig stor, idet der også kom elever fra andre skoler på Samsø. Så foreslog pastor Bech i Tranebjerg, Henrik og Holger Bechs bedstefar, at han skulle oprette en realskole. Det gjorde far, og skolen begyndte i 1885. Undervisningen foregik dels i forsamlingsbygningen og dels i præstegårdens konfirmationsstue, senere tillige i et lejet værelse i byen. For både at passe arbejdet i Thorup skole og i Tranebjerg fik far en hjælpelærer, men han turde ikke opgive sin pensionsgivende stilling, før han så, hvordan det udviklede sig med skolen i Tranebjerg. Han gik hver dag fra Thorup til Tranebjerg, og det samme gjorde den anden lærer og senere også jeg, da jeg som 7-årig kom i realskolen. Der var ganske vist kun 2 km fra Thorup

til Tranebjerg, men for mig 7 års dreng var det en møjsommelig vej, men jeg havde den store fordel, at vi havde en elev, som boede hos os i Thorup, og som også skulle til Tranebjerg hver dag, nemlig Carl Nielsen. Han blev senere mejerist og besøgte mig mange gange senere i København.

I 1886 blev der bygget en skolebygning, skabt ved en kaution fra 25 mand fra øen. Nu opgav far skolen i Thorup og helligede sig udelukkende realskolearbejdet. Der havde været en del uro fra beboerne i Thorup om fars realskole. Blandt fars papirer er der et brev fra provst Simonsen i Besser, fars overordnede: Beboerne i Thorup klager over, for det første, at han er borte fra skolen ved eksamen på realskolen, og for det andet, at han rejser til Aarhus for at høre Bjørnsons foredrag: Engifte eller Mangedgifte. Fars svar findes ikke, men han har klaret sig godt, da provsten senere hen blev fars gode støtte, jeg husker ham i hvert fald som censor ved eksamen, og gentagne gange som gæst i mine forældres hjem.

Far var meget flittig. I sommerferien var han hvert år på kursus i København for at udvide sine kundskaber, navnlig i tysk, som var et af hans undervisningsfag. Imens han var

borte, måtte jeg passe haven i Thorup, som var ret stor. Siden den tid har jeg en aversion mod havearbejde, fordi det hvilede over mig som en mare i hele sommerferien, at jeg skulle være færdig med arbejdet, inden far kom hjem. Far var en meget dygtig og frisindet lærer. Han oprettede en af de første fællesskoler i Danmark, d.v.s. skoler, hvor piger og drenge gik sammen. Han havde de grundtvigske frihedsideer, han ville helst have, at der slet ikke skulle være nogen lektier, men i de sidste klasser var han nødt til det, fordi der skulle være eksamen. Det var det rigtige syn, at han lavede en realskole, fordi en realeksamen skaffede de unge mennesker adgang til mange stillinger.

Det første hold demittender måtte tage til København og tage eksamen ved universitetet. Da de klarede sig godt, fik far i 1891 ret til selv at holde eksamen. I 1916 trak han sig ud af skolearbejdet og byggede sig en villa på en del af skolens areal. Far var hele sit liv en troende kristen. Påvirkningen fik han fra faderen, der, mens han var lærer i Vørslev, omgikkes meget med Vilhelm Bech, Indremissionens grundlægger, og valgmenighedspræsten Hoff og hele kredsen omkring Vallekilde med forstan-

deren Ernst Trier i spidsen. Morfar Reinhold Lund blev på Samsø påvirket i kristelig henseende af købmand Rasmussen i Ballen. Købmand Rasmussen og han holdt en mængde kirkemøder rundt omkring på Samsø, og de ophørte først, da der kom gode præster til Tranebjerg. Først var der pastor Husum og senere pastor Bech.

Far døde i 1917 af pneumoni, 68 år gammel, slidt ud før tiden.

1935 fejredes skolens 50 års jubilæum. Den daværende bestyrer Ægidius udgav et minde-skrift, hvori en del af de gamle elever udtalte sig.

Fars efterfølger som skoleleder, Michael Grell, broder til min svoger, pastor Magnus Grell, siger om grundlaget for skolen: "Vi fortalte meget for eleverne, som ikke kom eksamensforberedelsen ved, men derfor var vi også enige om at kræve et grundigt arbejde af dem med deres lektier og skriftlige arbejder".

Lærer Bertel Madsen, som var blandt det første hold, der tog eksamen ved universitetet: "Og jeg elsker denne skolemester, der kunne fortælle, så væggene videdes og loftet hævedes, og tiden løb, uden at vi mærkede det".

Karen Sørensen, min skolekammerat - senere gift med provst Thomsen på Samsø: "Skal jeg

samle det væsentligste af det, som skolen bragte mig af grundlag for og udbytte i mit liv, da bliver det alle de gode indtryk fra Blegvads religionstimer, som blev sunget ind i os skolebørn gennem Grundtvigs bibelhistoriske sange". "Han forstod at holde friskole i realskolens form, og han forstod at få sine gode hjælpere til at gøre det samme. De hjalp hinanden med at give eleverne en undervisning, som virkelig betød noget, også efter at afgangseksamen var overstået, og vi hver for sig skulle til at klare os i livet".

Ingeniør Danø var i 4½ år lærer ved realskolen. "De år står i min erindring som en herlig og lykkelig tid. Blegvad var en evnerig og fremragende lærer, der også udover det egentlige skolearbejde havde mange interesser - han var frisindet nok til at give sine medarbejdere den nødvendige frihed i deres arbejde".

Halfdan Helweg, senere sognepræst ved Helligaandskirken: "I den skole mødte jeg det sjældne og forunderlige, at grundig eksamenslæsning blev forenet med levende menneskelighed". "Han var en mand, der levede sit liv rankt, og sådan en skikkelse bliver altid elsket og æret af store drenge".

Lærer Buhr: "En kunstner af hu og en lærer af Guds nåde, værdig til eksempel for sine små elever, en vidunderlig fortæller, hvad enten det gjaldt bibelhistoriens eller verdenshistoriens skikkelser og begivenheder".

Medicinaldirektør Johs. Frandsen: "Fra mit 13. til mit 15. år gik jeg i Samsø real-skole og boede i den tid som kostelev på selve skolen i hr. og fru Blegvads hjem. Denne tid blev for mig to lykkelige og lyse år, som jeg bestandig vil mindes med ublandet glæde. Han står for mig som den fuldendte opdrager og lærer. En helstøbt, storladen, myndig, strengt retfærdig personlighed, men dertil mild og dybt forstående overfor overgangsalderens drenge og drengeunoder".

Overlærer Herlev, lærer ved skolen i 1891-92: "Hvilke åndelige og materielle værdier, han derved har bragt øen, kan vanskeligt måles, men at han i højeste grad har krav på Samsøboernes taknemmelighed er sikkert, og iblandt alle de udmærkede mænd, som Samsø har fostret, må han komme i første række".

Min moder, Sophie, var en sjælden kvinde. Som de gamle elever skriver: "hans elskelige lille frue, selvopofrende, selvforglemmende,

altid venlig og meddelsom". Hun var med sit milde væsen som en mor for eleverne. Hendes største glæde var at være god mod andre og glæde andre. Hun var nok mild i sin dom over andre og glad i sind, men alligevel en rank personlighed, som var en udmærket støtte for far, både i gode tider men navnlig i svære tider, som der også var, særlig i skolens første år.